

ARVID FRED- RIC KURCK,

Friherre, En af Rikets Herrar, Præsident uti
Kongl. Majts och Rikets Kamar-Collegio,
Riddare och Commendeur af Kongl. Majts
Orden; Så ock Vice-Præsident, Riddare af
Kongl. ... den: same Kamar-Diåd;

2. SCH;

Handwritten notes in the left margin, including '2. SCH;' and other illegible scribbles.

Sör
Aller
then
nuari
Förör
säledee
och Lä
med. för
tagas,
Kamar,
fölsie the
som Wi

H E X G Ä R D E N

T O R I E R O U

ning af
n 24 Ja
ra Kongl.
23, samt
Hemman
huru ther
ier af f alt
af Kongl.
nderdänigt
rsälla, efter

... Wi weat up...
... och i kraft af thetta Wärt öfwa Bref,
på Hans Kongl. Majts, Wår Allernådiggste Könings,
Wågnar, upläte och försälje til

Handwritten text in cursive script, likely a list of names or titles.

Under Graftemanna Börd och Rättighet at njuta och
behålla för

Riksdaler ————— Stillingar ————— Rånstucken

Handwritten text in cursive script, possibly a list of items or names.

1801. d. 25 febr. vid
Västres Cijer

FEXGÅRDEN EN SJÖKARLS BOSTAD.

KORT HISTORIK.

Några, helt godtyckligt valda, händelser på 1600, 1700 och 1800-talen, som rör eller påverkat Torekov och "Fexgården".

- 1658 blev Skåne svenskt, "försvenskningen" gick långsamt, bl. a. kämpade "snapphanar" för ett danskt Skåne.
- 1678 brändes Laholm, Båstad och Torekov av snapphanar. Bonden Eskil Nilsson på Kullen var snapphaneledare.
- 1685 Rutger Ashenberg beordrade häradshövdingen i Bjäre härad utredning ang. att folket i Torekov gjort ett regelrätt överfall mot ett strandat danskt fartyg.
- 1695 kom vår första psalmbok på svenska och den var bl. a. ett medel för att få folk att tala svenska. Utbildning på lägre nivå ombesörjdes av kyrkan.
- 1699 Torekov 67 personer. 63 kunna läsa i bok, 61 på svenska 2 på danska.
- 1710 står slaget vid Hälsingborg. Detta är sista gången danska trupper slåss i Sverige.
- 1711 kommer pesten till Kullen.
- 1712 Karl XII:s skattereform. 2 % inkomst o förmögenhets-skatt enl. självdeklaration.
- 1714 plundrades Torekov. (Bure Holmbäck 1923 "Tordenskiöld i Torekov" Skånes Hembygdsförbunds årsbok 1964).
- 1720 Någon gång i slutet av 1720 placeras Oluf Hök i Torekov.
- 1737 Stora branden i Torekov, 1737.12.22.
- 1770 Hungersnöd i Skåne. Kustborna klarar sig rätt bra tack vare fisket.
- 1789 Kungl. Förordning an Skatteköp. 1789.02.21.
- 1794 Kronan försäljer till åboen Dittlof Hök och hans arvingar kronolägenheten No 26 i Torekou.
- 1809 spreds fläckfebern från briggen "Vänta Litet" som låg vid Hallands Väderö. 39 döda.
- 1858 den 18 september brann kyrkan och en stor del av samhället. 250 personer husvilla.

LITE HISTORISK BAKGRUND.

Hela "försvenskningen" samt de oroligheter utmed kusten som rådde i början av 1700-talet gjorde att kronan, förutom det beridna rörliga försvaret av kusten, med hjälp av Karl den XI:s indelningsverk, kunde kommendera ut folk för landets försvar bl.a. till Torekov. Detta var icke reguljär trupp utan mest båtsfolk och uppsyningsmän.

Från Karlskrona Örlogsstation kom i slutet av 1720-talet Oluf Høk till Torekov. Av rullan framgår att han fick en son 1730 och att denne föddes i Torekov. Familjen bebodde med åborätt Kronohemmanet Torekou nr 26. Detta betyder att det var ett "allmänt kronohemman". Åbon (den som bebor) är underkastad vissa skyldigheter vad avser fastighetens underhåll och skötsel. Vad detta inneburit för Oluf Høk har jag ej lyckats finna, men det har berättats att gården varit ett "kustroddarboställe". Jag har inte funnit några belägg för detta, då Oluf Høk i olika arkiv benämnts "sjökarl" eller "sjöman".

När Gustav III behövde pengar, till kriget mot Ryssland 1788, gjorde han som Svenska staten även gör i dag, han lät sälja delar av kronans egendom, och 1789.02.21. utfärdades "Kgl. Förordning ang. Skatteköp". Detta gjorde det möjligt för folk "att till Skatte köpa" dvs. friköpa fast egendom från staten och förutom köpesumman, fortsättningsvis betala fastighets-skatt till staten. På så sätt omvandlades många "kronohemman" till vanliga privatbostäder. Detta skedde med "Fexgården", som förr i tiden, lokalt benämndes "Hökabo" pga av familjens namn. Denna släkt Høk skall ej förväxlas med en annan, betydligt större, släkt Höök i Torekov.

När det nu alltså är 200 år sedan familjen friköpte gården har jag tyckt att det kunde vara roligt att för barn och barnbarn redogöra för hur "en sjökarls bostad" hyst samma familj i 10 generationer.

Eftersom gården ofta övertagits av någon dotter i familjen har namnet på ägarfamiljen ändrats, men så här ligger det till.

FEXGÅRDEN

Torekov nr 26, eller Hummern 1, 2, 3, och 4.

Båtsman Oluf Hök född 1708 i Karlskrona, enrullerades 1729 till flottan och sändes till Torekov. Han gifte sig 1730 med Anna Svendsdotter och bodde i Kronolägenheten Torekov 26. (sedermera Fexgården). 1738 var han kyrkvärd i Torekovs kyrka.

Detlof Olofsson Hök, deras äldste son, född 1730, var fiskare och gift med Ingri Bengtsdotter från Råå. Han friköpte 1794 huset av Kronan. Den yngste sonen, Påhl, övertog huset under no 26 (nuvarande Hummern no 1,) vilket såldes 1809 av hans änka till fiskaren Erik Sjöström.

Detlof och Ingri fick två barn, Berent och Lovisa.

Berent Detlofsson Hök, också han fiskare, och hans maka Elna Andersdotter var barnlösa och 1813 sålde de "Gatuhus no 26 i Torekov, jämte tomt och hageplats", till systemen Lovisas dotter:

Brita Höök, född 1792 och hennes make sjömannen Anders Hansson Fix (Fex) från Brunnby på Kullen. Deras tre döttrar gifte sig samtliga i Torekov och sonen:

Kofferdiekaptenen Johan August Fex, född 1824, bodde i huset med sin hustru Carolina Josefina Johnsson, dotter till byns skollärare. Hon var ombud för Höganäs och sålde krukor på gården, då Johan August var till sjöss. 1850 avseglar han till Lissabon som styrman på briggen Oscar med kaptenen S.J Wulff.

Senare samma år blev han kapten på jakten Anrika, som han senare förvärvade. Han var även delägare i ett flertal andra skepp.

Under den stora branden 18/9 1858, då kyrkan och 47 hus brann upp, sveddes husets södra gavel. Det räddades genom att stora segel spändes upp och vattenbegöts. 1867 var det nödår, Johan August fick låna pengar för att klara fartygen och satte mark i pant, varför delar av Torekov 26 lär ha styckats av.

Trots detta byggdes huset till under hans tid.

Efter hans död 1889 innehades huset av hans dödsbo. Döttrarna, "Flickorna Fex" och sonen Richard bodde kvar i huset.

Richard var styrman och dog efter en längre tids sjukdom i beri-beri, ~~1920~~ 1902.

En av döttrarna, Augusta, gifte sig med kaptenen Nils Peter Ljungberg från Brunnby och fick två barn. (Dottern Anna gifte sig med Nils Allan Möller.) Nils seglade styrman under "Fexen" och efter Augustas död vid 28 års ålder, gifte han om sig med systemen Lotta. De bodde i gårdshuset.

Dottern Maria gifte sig med konstnären Wilhelm v Gegerfeldt. Jenny Fex förblev ogift och var verksam som handarbetslärarinna.

Amalia Elisabeth, (Titti), den yngsta dottern, som 1889 gifte sig med sjökaptan Albin Kastman från Hälsingborg, övertog gården 1935.

Albin Kastman förde flera båtar och familjen följde ofta med även på längre seglatser, en vinter tillbringades i Canada. När han gick iland 1915 byggde han en sommarvilla på Fexgården, Hummern nr 4. Tre av deras söner blev sjökaptener, två av dem dog under kriget. En son övertog sommarvillan, som han sedermera sålde. Av de två döttrarna var det den yngsta:

Maia Karin, gift med Köpman Dag Lidbeck från Göteborg, som övertog Fexgården 1948. Av deras söner, Jan, Ulf och Bengt, bor nu Bengts familj med barn och barnbarn tillsammans med Maia i gården.

Eftersom Maia är den sjunde generationen av den familj som sedan 1730 bott i Fexgården blir hennes barbarsbarn den 10:e generationen.

Oluf Hök var alltså min Mormorsfarmorsmorfarsfar.

Bengt Lidbeck maj 1994.

Litteratur:

Bl.a.

Kgl. förordning 1789, 21. febr.
Kongl. Majts Nådiga Förordning om Kronohemmans
försäljande till Skatte,

Bergström Gunnar 1890.
Torekovs kyrka 1658 - 1858.

Eriksson Johan
Hallands Väderö, Björck & Börjesson, Stockholm 1920.

Gierow Krister - Forsström Ingemar
Nordvästskånskt. Utg. till invign. av Helsingkrona-
gården, 1 mars 1958.
Gierow Krister, Åberg Alf.

Holmbäck Bure 1923, Skånes Hembygdsförb. årsbok 1964.
Tordenskiöld i Torekov.

Johannesson Gösta
Skånes Historia, Signum 1977.

Bertil Koch,
Mönstringsdata för Båtsmän i Torekou, Lidköping 1990.

Söderman E. J.
Bjärehalvön i forna tider. 1938.

Kyrkoböcker för Torekov.

Original av Köpehandlingar.

stående datum från Krono til Skatte uti Tordeböden införas.
Ther alle, som thetta widkommer, och för Hans Kigl. Majts
och Kronans skul wele och skole göra och låta, hava sig hör-
sammeliggen at esterrätta, icke görandes

Guvernör
Lubow Dittlof Hök
allens Duff

Arfwingar häremot hinder, meen eller förfång i någon måtto,
nu eller i tillkommande tider. Til yttermera wiiso & thetta med
Kongl. Majts och Rikssens Kamars-Collegii Sigill samt Wär
egenhändig underskrift bekräftadt. Stockholm ~~den~~ *den* ~~17~~ *17*

Ur efter Wärs Herres Jesu Christi Näderlik födelse Et
Tusend Sjuhundrade och på thet *Nio förde Sjette*

På dragande Kall och Embetes Wagnar

Höfwenberg
Carlsson
Carlsson

Hand
Hand
Johann
Hand
Hand
Hand
Hand